

พืชตระกูล ไม้อวบน้ำ (succulent) เป็นกลุ่มพืชลักษณะโดดเด่น เช่น บวม เต่งตึง ฉ่ำน้ำ หรือมีตุ่มหนาม ปลูกในกระถางเล็กๆ ลำต้นหลายแบบ ดูแปลกตา มีหลายสกุล ปัจจุบันกำลังเป็นที่นิยมและสนใจมากขึ้น เพราะไม้อวบน้ำแต่ละสกุลมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สะดุดตา การดูแลไม่ยุ่งยาก ใช้พื้นที่น้อย มีราคาถูกลงถึงแพง การขยายตัวของตลาดไม้อวบน้ำมีเพิ่มขึ้น มีการนำเข้าพันธุ์ใหม่และลูกผสมจากต่างประเทศ การขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด แยกหน่อ หรือชำ ใบ หรือ หัว ทำได้ในปริมาณไม่เพียงพอกับความต้องการ การนำเทคนิคเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อมาใช้ขยายพันธุ์ไม้อวบน้ำที่เป็นลูกผสมใหม่ๆหรือพันธุ์แปลกๆซึ่งมีจำนวนน้อยและราคาแพงจะสามารถผลิตต้นพันธุ์ได้ปริมาณมาก ตัวอย่างไม้อวบน้ำที่เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ เช่น แคคตัส (cactus) อโล (Aloe) และ ฮาโวเทีย (haworthia) เป็นต้น

แคคตัส (cactus) พันธุ์ต่างๆที่นิยมปลูก

ยิมโนคาไลเซียม Gymnocalycium

แมมมิลลาเรีย(Mammillaria) สกุลที่ใหญ่ที่สุด

แอสโตรไฟตัม (Astrophytum) สกุลที่เลี้ยงง่ายและให้ดอกบ่อย

อิซินอปซิส (Echinopsis)

โอพันเทีย ไมโครดาสิส (Opuntia microdasys)

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช

ขั้นตอนการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อแคคตัส

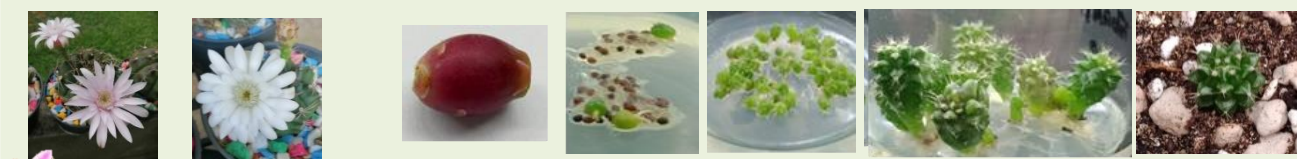

ฟอกฆ่าเชื้อโดยใช้ Clorox 10% และ 5 % ตามลำดับ ตัดเฉพาะตา (บริเวณที่มีหนามขึ้น) มาเลี้ยงในอาหารสูตร MS ที่เติม BA 1-2 มก./ล ประมาณ 3 เดือน พัฒนาเกิดยอด ตัดแบ่งแต่ละยอดขยายต่อ หรือ ถ้ามีปริมาณมาก พอกฆ่าให้ออกราก

การชักนำให้อออกราก

แคคตัสลูกผสมต่าง

การเพาะเมล็ดแคคตัสในอาหารสูตร MS

หลังจากผสมพันธุ์ แคคตัส 2 ชนิด ตัดเมล็ด นำเมล็ดเพาะเลี้ยงในอาหารสูตร MS มีการงอกและเจริญเติบโตเกิดลูกผสมใหม่ๆ พัฒนาเป็นต้นสมบูรณ์ออกราก

อโล (Aloe)

ต้นมีสีเขียว ใบอวบน้ำเป็นใบเดี่ยว ใบยาวปลายแหลมโคนใบใหญ่ ใบเรียงซ้อนกันเป็นกระจุกคล้ายดอกกุหลาบ มีหลายสายพันธุ์ที่เป็นลูกผสมและนำเข้าจากต่างประเทศนำมาเป็นไม้กระถาง

ขั้นตอนการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่ออโล (Aloe)

ฟอกฆ่าเชื้อใบหรือยอด Aloe โดยใช้ Clorox 10% และ 5 % ตามลำดับ เลี้ยงในอาหารสูตร MS ที่เติม BA 2 มก./ล ประมาณ 4 เดือน พัฒนาเกิดยอดจำนวนมาก แยกแต่ละต้นให้ยอดยึดเพื่อชักนำการออกราก

ฮาโวเทีย (Haworthia) พันธุ์ต่างๆที่นิยมปลูก

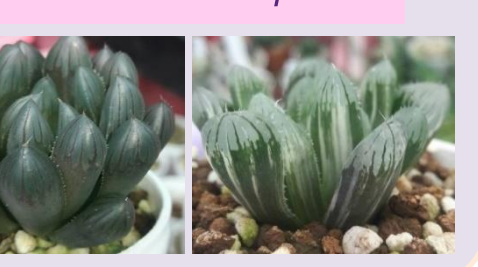
Haworthia maughanii

Haworthia truncata Variegated

Haworthia cooperi

ขั้นตอนการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ Haworthia

ฟอกฆ่าเชื้อใบ Haworthia พันธุ์หยดน้ำ มาเลี้ยงในอาหารสูตร MS ที่เติม BA 2 มก./ล ประมาณ 3 เดือน พัฒนาเกิดแคลลัส และยอดจำนวนมาก

Haworthia หลายหลายสายพันธุ์ที่นำมาขยายพันธุ์โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

การดูแลและปลูกเลี้ยงไม้อวบน้ำ

1. ดินปลูก ควรโปร่งร่วน ระบายน้ำดี เช่น พีทมอส เพอร์ไลต์ เวอร์มิคูไลท์ ทราาย หินภูเขาไฟ ฯลฯ
2. เลือกภาชนะปลูกเหมาะสมกับขนาดต้น อาจจะโรยหินกรวดบดแต่งผิวหน้าดินให้สวยงาม จัดวางในที่ที่มีแสงแดดรำไร อากาศถ่ายเทดี
3. ใส่ปุ๋ยเม็ดสูตรเสมอเร่งต้นประมาณเดือนละครึ่ง รดน้ำวันเว้นวัน
4. ควรปลูกเลี้ยงในที่ที่มีหลังคา กันฝน หรือในโรงเรือน

การเตรียมวัสดุปลูกไม้อวบน้ำ

ผสมวัสดุปลูก เข้าด้วยกันให้ความชื้นพอเหมาะ เลือกใส่ภาชนะที่เหมาะสมกับทรงต้น

คำขอบคุณ ขอขอบคุณ ดร. ชมนาด เกิดคง คุณฉัตรตรี แก้วดวงมณี คุณวันทนา วัฒนอุดมสุข และ คุณกิตติพงษ์ ยมกุล ที่เอื้อเฟื้อรูปภาพประกอบจัดทำเอกสารนี้

เอกสารอ้างอิง

1. เศรษฐมนตร์ กาญจนกุล.2552. ร้อยพรรณพฤกษาไม้อวบน้ำ(SUCCULENS). สำนักพิมพ์เศรษฐกิจศิลป์ กรุงเทพฯ 112 หน้า

